

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

25 centims

Vapors TAYÀ

Servei bisetmanal entre BARCELONA i GÈNOVA per vapors rapidíssims de gran luxe

VAPOR CAPITÀ REVUELTA

SORTIDES. — De Barcelona: Els dimecres a la 1 de la tarda. — De Gènova: Els dissabtes a la 1 de la tarda

Gran confort - Servei restaurant de primer ordre - Concert en els menjars - Perruqueria - Manicura - Quartos de bany, & &

VAPOR TERESA TAYÀ

SORTIDES. — De Barcelona: Els dissabtes a les 7 de la tarda. — De Gènova: Els dimecres a les 7 de la tarda

Per a informes dirigir-se a les oficines

FILLS DE JOSEP TAYÀ, S. en C.

Josep A. Clavé, 2. — Telefons 841-A., 3026-A., 5506-A., 5507-A. — BARCELONA

EN MADRID: Conde Xiquena, 8

EN GÈNOVA: Carpi & Figli (Portici Vittorio Emanuele)

GRANS MAGATZEMS

DAMIANANS

EXPOSICIO I VENDA

D'ARTICLES VARIATS AL

preu únic de **3²⁵** pessetes

ÚLTIMS MODELS de les cases més renomades de París, en Abrics i barrets per a senyora, jerseis, vestits, pells, boas ploma, abrics i barrets per a cavaller, calçats, impermeables, etc., etc.

CORONES

Mobles de totes menes

GRAN ASSORTIT en articles per a regals, marbres, bronzes, juguets, gèneres de punt, guants, paraigües, bastons, alfombres, articles sport, aparells parlants

Camiseria, perfumeria, bisuteria, cristalleria, plateria, sastreria, ferreteria, parament de cuina, maquinària, etc.

El mejor disolvente de los uratos
Acepta de las vías urinarias
Óxidos nefríticos
Reuma articular
Nefritis
Tifus
Gota

UROMETINA
L'AMBIOT LE ROUSSEAU
Sinonimos: Urotropina - Hexamellina

PIDASE
tablete expli-
estivo. Muestras
a los señores médicos
Agta gen.: S. NAVARRO
Rambla del Centro, 8 y 10-Barcelona

Antoni López
Impressor

Impressions comercials
Treballs de totes menes

Olm, 8, interior
Telèfon 4115 A

BAZAR

— DE LA —

UNION

Útils per a escriptori
Tintes bones qualitats

Carrer Unió, 3
BARCELONA

SOLER Y TORRA GERMANS, Banquers

Compra venda de valors - Ordres de Borsa - Canvi de moneda - Giros sobre l'estranger - Comptes corrents en monedes Nacional i Estrangera

Rambla d'Estudis, n.º 13 i Bonsucès, n.º 1

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:

Libreria Espanyola. — Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ:

Fora de Barcelona:|
Espanya: Trimestre 3 ptes., Estranger 5 ptes.

CRÓNICA

El retorn de don Joan

han dos espectres que mai manquen a la cita en el dia de la seva resurrecció: el de Nostre Senyor i el de don Joan. Aparentment sembla que existeixi una irreductible oposició entre aquests dos noms famosos, mes no per a nosaltres, que tenim a don Joan per una lliçó cristiana i una prova de que l'ànima més impura i revoltada se fa, finalment, conservadora.

Mireu, sinó. Don Joan és bandoler, jugador, assassí, estripador, borrarxo i vil. Si fos coix podria ésser el Diabla, passant per la terra fent sembrada de pecats mortals. Cap altre home concentra en ell tanta potència maligna, i, no obstant, una sola dona, monja novícia, el detura en la seva marxa destructora de virginitats i de vides. Veu a donya Agnès i és igual que si hagués vist a Jesus. Sent en la seva ànima una força nova, un dalit de puresa, una empenta cap al recolliment casolà. Si don Joan hagués topat amb Jesus pels camins de Samària, s'hauria fet creient i, com tenia intel·ligència i fermesa, hauria estat un dels dotze apòstols i potser l'evangeli de Sant Joan se diria l'evangeli de Sant Joan Tenorio.

Don Joan ve a ésser una mena d'auca a l'engros del «niño malo». Al final de la seva vida, quan percebeix els càntics funeraris del seu enterrament, s'empenedeix i declara creure en la virtut, en l'amor i en la divina providència. Don Joan en el darrer acte és un article del *Brusi*. Veus?—pot dir el pare a l'adolescent aixalabrat,—tots acaben igual. I tindria raó. Els tenoris acaben resant el rosari per l'amor d'una colegiala i les més incrèdules i turbulentes vides prenen, a l'hora final, beatament, el combregar.

Tots aqueixos hèrois castellans tenen un idèntic final desencorajador i prosaic. Don Quixot recupera el seny en l'agonia i s'empenedeix de totes les seves cabòries. Don Joan també capitula per a poder fer idilis sentimentals i castos pel cel amb donya Agnès. Tots dos posen una fe d'errades a les seves vides fortes i romàntiques, donant la raó als senyors de les virtuts i de les sensateses. Don Joan i don Quixot en les seves acaballes són com dos perfectes membres del «Comitè de Defensa Social».

Castella és la terra dels sigrons, malgrat tot, i maltracta als seus hèrois, fent-los renegar de la seva ànima. Els dos idealistes, el de l'esperit i el de la carn, l'imaginatiu i el sensual, el pur i l'impur, són renegats per la seva raça. La qüestió—ve a dir-los-hi Castella—són els sigrons ingerits en santa pau en «un lugar de la Mancha», al costat d'una neboda solícita, un barber xerraire, un capellà sentenciós, un Sanxo cordial, un cavall magre i un llebrer per a empaitar llebres; o bé fruit de l'herència paterna i nobiliària, casat pulcrament amb una doncella dotada de virtuts i de cabals.

Nosaltres, els positivistes, no reneguem dels nostres dons Joans. El comte Arnau encara va, ànima en pena, galopant per les serralades, i En Serrallonga, En Serrallonga és un Tenorio de carn i ossos, no pas una ficció, un Tenorio català, no pas sevillà. Quan mor no canta palinòdies ni s'esvaeix escoltant sospirs de monja. Don Joan de Serrallonga mor penedint-se, en el poema d'En Maragall, però recomanant que no'l matin fins a dir: Crec en la resurrecció de la carn...

Si fos poeta confeccionaria un *Don Joan de Serrallonga* que exilés dels escenaris an el Tenori castellà, xerraire, pedant i covard de darrera hora. El nostre, aleshores, seria el don Joan més don Joan de tota la terra, violador, temerari, borrarxo, insurgent... No un llibertí; un home posseït de totes les temptacions, però arrelat a la terra, amb sang de gall i de lleó. I en lloc de les salmòdies catòliques—*Yo, santo Dios, creo en tí...*—escoltariem el crit de la fe pagana: *Crec en la resurrecció de la carn!* Quin millor crit per al dia dels morts?—PARADOX

A CAU... D'ORELLA

Lo que a Sanitat ha de fer-se

Sindicalista

Estem en l'època dels grans efectes municipals. No diem de les sorpreses, perquè els escàndols i les revelacions que de tant en tant se promouen no poden admirar a ningú que sàpiga mitjanament com s'administra a Cà la Ciutat.

Aquests debats en els que es denúncien abusos i extramilitacions, en els que se descobreixen immoralitats que són el descrèdit dels partits polítics, tenen la virtut de fer sortir a la llum del dia quelcom de lo molt que dintre i fora de l'Ajuntament es diu a diari en veu alta i baixa a propòsit de mil diversos assumptes. Dies passats en la discussió sobre les malifetes de la Comissió d'Escorxadors; tractant ahir de les irregularitats i les anomalies del Gos sanitari, s'ha posat al descobert part de la gangrena que consum la vida de la ciutat, víctima de la conxorxa pactada entre els quins es guanyen la vida a l'Ajuntament i els qui no se li guanyen... però ho sembla.

No mancava a la Comissió sanitària altra cosa que la denúncia feta pel regidor senyor Companys, a hores d'ara incontestada, no obstant els dies passats des de la celebració de la darrera sessió.

Patent el fracàs dels elements sanitaris, en peu les acusacions que el públic i la premsa ha llençat contra els homes que la constitueixen, manifesta la inutilitat de les seves disposicions, arriba, finalment, la nova de que s'ha estafat a Barcelona en cosa tan migrada i abominable com ho és la conducció dels bescantats aparells «Vasako» inservibles o poc menys.

Suposa aquesta immoralitat, una misèria. Una mesquina, que ens diu a quin grau de rebaixament ha arribat el Consistori, que conviu tranquil·lament i dona patent de bonesa a companys que no reparen en acudir a certs medis, quan es tracta d'agenciar-se unes miserables pessetes.

Es llàstima que no s'hagi obtingut dels «Vasako», els efectes òpims que se'ns prometeren. Que des de la seva adquisició hagin sortit només en comptades ocasions, com oficialment se'ns ha fet saber.

Amb tanta feina com hi hauria a desinfectar a la Casa Gran!

Que la Comissió sanitària se desfaci dels «Vasakos», i compri aparells per a rentar camises.

JUST

Com sia que aqueix número dedicat als Morts — el mateix que els dels vius — ha tingut de passar per la CENSURA GOVERNATIVA ja'ns perdonaran els llegidors la manca de certs ninots, com també es faran càrrec de la poca-solta de alguns altres.

Barcelona no és una ciutat, és un verb, el verb sindical que tothom conjuga. Fins els que semblaven més refractaris a la sindicació van, poc a poc, entrant en el formidable engranatge. Així estan sindicats els acomodadors de cines i els repartidors de la llet, i els cirabotes, i cent oficis estranys.

Però de tots els nous sindicats cap fa parlar tant com el de periodistes. *El Correo Catalán*, ha plegat; *Las Noticias*, han plegat; *La Gaceta de Catalunya*, ho farà un dia d'aquests; *La Veu*—a l'escriure això—te plantejat un conflicte, el de obeir els seus caixistes l'ordre del sindicat que els ordena deixar la feina si l'empresa no tolera la sindicació dels redactors. *La Vanguardia*, per a evitar, ha tingut d'usar nn truc, el de considerar directors als quatre redactors principals. I així, *La Vanguardia*, periòdic conservador ha implantat el comunisme en la redacció, que serà la redacció dels iguals. Són directors l'Opisso i En Santos Oliver, i per a que no's sindiquin, seran co-directors En Gaziell, En Priu, En Rodríguez Codolá i En Boixet. La taula del director, serà a *La Vanguardia*, una taula rodona.

* * *

L'anti-sindicat és *La Publicidad*. Qui escrigui en ella —per tenir caixistes esquirols—no podrà enviar a cap impremta ni una ratlla, perquè no serà composta pels obrers impressors.

Així mitja literatura catalana serà boicotejada. Ni En Rovira i Virgili podrà escriure els seus llibres polítics; ni En Carles Soldevila, els seus versos; ni En Segarra els seus drames; ni En Pena els seus comentaris musicals; ni l'Apa, les seves crítiques d'art, ni dibuixar les seves caricatures; ni En Pujulà, els seus llibres de la guerra; ni En Ramon Reventós, els seus contes; ni En Gabriel Miró, les seves noveles; ni l'Alexandre Plana, les seves poesies i crítiques...

I si els de *La Veu* no se sindiquen, la desaparició de les lletres catalanes serà complerta. Aleshores serà el triomf dels poetes rurals i dels escriptors de les costes i de les muntanyes.

* * *

A *La Veu* hi han dues tendències. En Cambó ordena: Res de sindicats. Jo no vui que *La Veu* sigui dirigida o o influida pel Noi del Sucre. Aleshores, apareix En Puig i Cadafalch i decideix: Sindiqueu-vos.

Conflicte entre dos *leaders*. Però la veu corre que En Josep Carner i En *Xenius* s'han sindicat. Es la primera vegada que En Carner i l'Ors estaran d'acord. Però arribà l'aclaració. No, l'Ors, no s'ha sindicat encara. Ell és periodista per accident i professor per essència. L'Ors, demana, naturalment, un sindicat inaugurat per ell, que sigui dirigit per ell, el sindicat de professors de filosofia.

* * *

Els periodistes dubten, però els vaquers, afirmen. Els vaquers han decidit un augment de sou i una participació de benefici. En Sáez de Bares, l'integrista, va dir en el Congrés Patronal, que la participació de beneficis era molt cristiana però poc pràctica. El cristià professional, se va decantar pel practicisme contra el cristianisme.

Els vaquers el rectificuen. La participació és cristiana i és pràctica. Com l'han resolta? De cada parell de badells que pareixi la vaca—diuen—un serà per a l'amo, l'altre per a nosaltres.

Així s'equipara el treball al capital, se resolt la fraternitat cristiana i la vaca, quan pareix, pareix per a tot-hom.

Coses de morts

Nosaltres, la gent com cal no en sabem res dels morts; quan passem per els cementiris, ells resten quiets dintre'ls ninxos o colgats sota terra; en canvi amb la gent donada a les disbauxes i molt especialment amb els ubriacs se daleixen per a ferhi coneixensa i se mostren davant d'ells tal com son en realitat de veritat i no tracten d'enganyarlos com a nosaltres amb una quietut i podridura fictícia.

El vell borrarxo d'En Joan Alzina, ho sabia pla be tot això; precisament, per saber-ho, es que deia sempre:

El morts no's pudreixen, se despullen, i un cop lliures de la carnal vestidura, se senten lleugers de cos i sense cap mena de preocupació. No tenen que pensar en vestir ni en mejar, no han de anar a cà'l barber ni fer-se la clenxa, ni tallar-se les ungles i ulls de poll. Tota la *toilette* que fan alguns presumits es polir-se l'ossada amb pedra tosca.

I desseguida en Joan Alzina que moltes nits va a dormir al cementiri per no tenir que arribar-se a casa seva al sorir de la taberna n'explica coses dels morts. I diu:

—Són molt bromistes, una de les coses que els hi agraden més es deixar-se una cama al ninxo i correr a peu coix; si els vegesseu així en una nit de lluna, quan la claror els travessa tota la carcanada i fa dibuixos sobre la sorra i les parats, no podeu pensar el tip de riure que vos farieu.

DAVANT DEL SUICIDA

—Matar-te per misèria?... Tonto!... Si d'aquesta roba que portes encara te n'hauria donat sis pessetes i mitja!

I lo més divertit és quan un trempat roba la cama de un dels que's dedica a fer carreres. Si aquest està de mal humor veurieu com s'arrenca el braç esquert i amb l'hummer a la mà com si fos un garrot, empaita a l'altre que li fa baberotes.

Quan el lladre s'ha cansat de riure del coix-manco li torna la cama, l'altre se la enganxa, torna a posar-se el braç a lloc i ja està.

Devegades després d'això se barallen; en ses lluites no hi han cops de puny ni bofetades, tenen por de fer-se malver els ossets de les mans, fan com les cabres s'embesteixen i au! cop de cap.

Amb això del treure i posar-se ossos se cometen veritables immoralitats, prosegueix En Joan Alzina, treient-se o anyadint-se una costella, els morts canvien de sexe que fa fàstic. Devegades penses:

Promoguent gran estampit un i altre han disparat.

El fantasma s'ha ajupit i les bales s'han tocat.

—Carai quina mossa més ben plantada. I després te trobes amb que és un homenot disfregat, o bé rumies:

—Quin goig fa aqueix minyó!

I no has caigut en que se tracta d'una mossa que no vol que la pessiguin i s'ha de vestir d'home.

De lo més divertit que's pot veure allí són els balls. Res de sardanes, ni d'americanes, ni de valsos. Allí estan per dances ben agitades, dances en les quals tot se bellu-gui, en les que puguin estirar-se els ossos mig adormits de tant geure.

Per això la dansa nacional dels cementiris és un ball de bastons sense bastons. Se piquen i repiquen radi amb radi, tibia amb tibia; i fan un xiroi abalot.

Crec! crec! crec!
rec! rec! rec!
crec!

La musica d'aquest ball la toquen uns senyors rascant-se la carcanada i uns altres picant a les pales d'uns desgraciats que fan de timbal.

Si tinguessin bufera, prou tocarien la trompeta, diu En Joan, però com que no'n tenen han de servir-se dels instruments de percussió.

Ahl... D'una de les coses que's riuen més és de les corones i de les llànties. Penseu que's pengen les cintes al cul i els altres amb la llàntia a la mà els corren al darrera i canten:

Jo te l'encendré
el tio tio fresco...

Ja tenim un nou marquès

A nosaltres, això de que hi hagin particulars que's dediquin a construir edificis per a escoles ens sembla la cosa més lloable del món. Es més, trobem que si a canvi de tornar-se nobles els nostres rics se dediquessin a fer tal cosa, se'ls hi podria penjar la llufa a tots i àdhuc una llufa tarifada. Per exemple:

a) Escoles per nois i noies, amb material, banys, gimnàstic, jardí, habitacions per a els mestres Duc

b) Idem., ídem., ídem., sense jardí ni gimnàstic. Comte
c) Idem., ídem., ídem., sense material ni banys. Marquès
d) Idem., ídem., ídem., amb habitacions molt modestes Vescomte
e) Escola pelada. Baró

Amb això, tothom sabia en què esmersar els seus cabals i el interès que tenen de donar-li.

El mal per a ells, es que després de tenir ja bastides les esmentades escoles tenen que anar amb un pam de llengua fora per a aconseguir el títol de noblesa.

Veiam quan tardarà en ésser comte aquest senyor Pereanton de les escoles de Granollers? Al menys dos o tres anys; no tothom té la sort del marquès de les Franqueses.

Tot això ens ho fan dir unes paraules del regidor de la «Unión Monárquica», que al inaugurar-se les escoles de la capital del Vallès pagades per el futur comte de Granollers o marquès de Pereanton, se planyé de que no hi assistissin En Puig i Cadafalc o l'Eugeni d'Ors.

Home, no hi anaren per la raó sencillíssima de que tingueren por de que els fessin duc de Puig i Cadafalc o vescomte de Xenius i que després l'Olaguer Recó els hi cridés:

—La llufa!

EPITAFI

Sota aquesta llosa, freda,
emblanquinada de poc,
hi reposa un comissari
que en vida va fer furor.
De sa vida i sos miracles
se'n conten cassos molt bons.
—Hi veia molt aquest home—
va dient la gent pel món.
—Va fer coses molt salades;
diners, en va cobrar molts.

Sí, en vida va ésser un vivo,
però avui ja està ben mort.

CARLES P. CLAVERÍ

A don Joan Tenorio

(ACORD MACÀBRIC)

RIDÍCOL senyor: Tip i cuit i *mort* de fàstic de les seves fanfarronades, i a la vegada com a mandatari amb facultats bastants i delegat per la Junta Directiva i el Comitè Executiu del «Sindicat Unic de Morts de les Necròpolis barcelonines i pobles agregats», em dirigeixo a vostè per a notificar-li un acord pres per unanimitat en el calavè-

ric míting monstre que tingué lloc a la matinada del dilluns últim (hora que els serenos *fan meditació*) en un recinte de la part alta del *Camp de la quietut* del S. O.

L'acord macàbric d'aital Assemblea és el següent: que li revoquem a vostè, en tots els extrems, els poders que li teníem donats, on en virtut de llurs facultats, podia, en calitat de mort, sortir una temporadeta a l'any (i gràcies) a fer de les seves a tort i a dret, i distreure, com ho fan els tipus vulgars carnavalescs, a criatures i tontos i a molts *altres vius* de ciutat que alguna cosa pagarien de gaudir de nostra bona *vida* i de tenir el gust artístic dels *morts* que *vivim* i habitem aquestes *moradas*.

Ja em faig càrrec de que semblant determini el rependrà una pila, però, fill meu, és així, no sé què dir-li. Vostè en té la culpa, per propassar-se en son comès, per haver-se fet pesat, monòton i poc *hidalgo*. En una paraula, el desautoritzem, més que per altra cosa per resultar-nos un *Pernales* de quincalla. Mercès pot donar de que hagi continuat tants anys ostentant la nostra representació perquè, la veritat sia dita, ja en feia molts que el seu desprestigi havia decaïgut per *neula* i poca-solta. Aguantavem, però, per manca d'un substitut, com el preteníem nosaltres, de *bones formes*, mascle, adorador i de galanura moderna, i com que per fi l'havem trobat aquest *proto-tipus* (pur «Xenius») que desitjavem, ara els actes fanfarrònics i ridícols que vostè tan malament representava, a ell els traspassem perquè ja havem vist els seus assaigs i entenem que s'amotllarà, millor que vostè, a les bestieses de nostra època.

Aquesta és la íntima que tinc l'encàrrec de posar en coneixement de vostè, això és: que des d'avui es dongui per substituït i deixi de *funcionar* a nom del «Sindicat Unic de Morts de les Necròpolis barcelonines i pobles agregats».

Ans bé, suposant que ignora lo que parlaren els meus companys en el míting de referència, per les senzilles raons de que vostè ja feia dies que havia abandonat el seu estatge per a anar a fer el *fatxada* en els teatres del *Paralelo* i demés, perquè el Comitè no va invitar a la premsa a fi de que, dades les actuals circumstàncies, al fer la ressenya, no *carregués amb el mort* de la censura, jo, En C. A. Lavera, com a tal i *inter nos*, vaig a fer-li tres xavos de lo que's digué en el acte de la magna reunió que a vostè tant l'afecta.

A l'hora anunciada del dilluns passat i amb rigurosa puntualitat (en el món dels vius, aquí Espanya, sols pròpia en les curses de bous) compareixen els senyors més *mòmies* de la Junta Directiva, Comitè Executiu, *altes personalitats*, etc., etc., que són molt aplaudits així que's van

—Gràcies a tu, Aviació,
en l'Universal Necròpolis
s'ha augmentat la població.

reconeixent, acomodant-se quiscun a son lloc. Noto que tots els concurrents de les Sucursals veïnes porten abrics, segurament per por d'agafar un refredat a la sortida. El locat, atepaït de morts, de gom a gom.

Apavegat el ferèstec cruixir d'ossos i fet el silenci, En Pantorrilles (de qui tants bons records guardem els d'aquells temps), que presideix, diu les paraules de costum: *empieza el acto*, fent constar que els oradors uns parlarien en castellà i altres en... no castellà. Fou ovacionat amb un llarc xibarrí i xisclets de tota mena.

Fan us de la paraula dos o tres aprenents d'orador, desfent-se en impropis contra vostè. Seguidament parlen En Quimet Xerraire i altres de verb més càlid, que també el fuetegen de mala manera, essent aplaudits; però el discurs del *cop de gràcia* és el d'En Caixes, el gran tupaire i íntim amic del president, qui s'expressa poc més o menys en aquests termes: «Camarades morts que m'escolteu: després de lo que han dit els meus companys i estant tots conformes en treure'ns de sobre aquest — diguem-ne— *pastetes* de Joan Tenorio, que puc dir vos jo? Allà van quatre paraules per a *rematxar el clau*. Vosaltres no ignoreu que, com els vius, també tenim, cada any, la nostra Festa Major. En tal diada vé la família a fer-nos una visita i, a nostra memòria, ens ofereix un *record*, qui un pensament, qui una corona, qui un gresol, etcètera, porqueries que en diem nosaltres. Doncs bé, en *agraïment* a aquestes presentalles, dutes per força moltes vegades ja sabeu que, de temps immemorial, hi ha la costum de que un representant nostre, aixeric i gomós, es presenti, per a *animar* aquestes festes, en els centres *dels vius*, on hi acudeix la nostra parentela i que amb una bona companyia faci el Tenorio, donant-li, a l'ensem, atribucions per a que, serio, valent i noble, conquisti tot lo que pugui i sobre tot nostres *simpaties*. Bueno, pues, aquest *espatxin* ha fet lo contrari abusant des de molts anys de nostra bondat i confiança. Ens ha desprestigiât per tot arreu, no sols llogant trinxeraires per a representar nostres *figures*, si que també per formar part en companyies de *bandidos*. Havem de consentir, amics, que continui burlant-se de nosaltres aquest *canalla*? (Crits de: No! No! Fora pinxos!) Molt bé; plau-me que sigui del vostre grat la nostra iniciativa de canviar el *sevillano*, puix ja era hora de que vetllessiu pel nostre *ossarial* prestigi.» (Aplausos. L'orador pren un refresc).

«An aquest fi—continua—la Junta D., d'acord amb el Comitè E., ha elegit per substitut, salvant sempre el vostre parer discret, a un *tocayo* de nostre digníssim president, a un gran conqueridor, un altre *Don Manuel* que complirà nostres anhels, puix és un *fascinador* incomparable del sexe dèbil, un pendó...nista incansable; posseeix varis títols, és «ex» d'una pila de coses i per afegidura Marquès de... (No se senten les últimes paraules, degut als seguits aplaudiments de la concurrència. L'entusiasme és espeterrant i només s'ouen crits de ¡Viva el nuevo Tenorio! ¡Viva don Manuél! ¡Viva el Marquesito! ¡Vivaaa!!) Tindrem en lo successiu un perfecte representant tal com l'havem somniat: *jove*, un *Cupido* com a fletxador de cors, noble i a lo *chambertain*. (Un crit de ¡Olé, viva Inglaterra!) Es més, correligionaris, el nostre nou designat no ens anorrearà com l'altre *trapella*, perquè aquest, a més de primer actor, és director d'una notabilíssima companyia intitulada U. M. N., en la qual hi han tan bones parts que fins els *partiquins* i els que fan de mort tenen tots títols nobiliaris. (Més aplausos i visques.) S'han acabat—diu l'orador—les frases *cursis* de *este corazón traidor, gacela mía*, etc., etc. Ara ja no hi ha més *corazón* que el

del nostre «Marquesito Tenorio» (una veu: ni altre *traidor* que el de Washington), ni més *gacela* (la mateixa veu: ni altre «mía») que la *simpática* U. M. N. Ii esteu conformes? (Esclata un sí unànim.) Doncs queda acordat. He dit.» (Es ovacionadíssim i felicitat).

S'aixeca *luego* el president, rublert de satisfacció, qui clou l'acte donant les gràcies als oradors i a la distingida concurrència, i fa avinent als de fora *casa* que al sortir ho facin amb ordre i sense cap xisclet ni petament d'ossos, a fi de que la *benemèrita* no n'hegui esment.

Com que dit acord m'ha fet la mar de gràcia, encara queda *rient* aquest, més que vostè, *gallardo* i

C. A. LAVERA

C. del S. O. a 30 d'octubre de 1919.

De l'Art de Badar

Així com s'han venut a desdir tractats de culinària i de matemàtiques, també trobo que s'obtindria falaguer èxit pecuniari escrivint un manual batejat amb el títol que encapçala el present article i atenyent alhora tan a l'idiosincràcia pagesa com a la ciutadana.

Tindria acceptació aquest llibre perquè, ultra adaptar-se a les exigències actuals i ésser futurista, hi pescaria tot-hom, des del més mustela fins al més totxo, remeis i consells a l'engròs per a perdre'l temps i reduir-se estoïcament en un quietisme insensible. Si consisteix el badar en el producte d'una atenció o distracció tan desmesurades que arriba en molts de cassos a negar en rodó la nostra personalitat, clar és, doncs, que prescindint de lo que'ns volta per a fixar-nos exclusivament en una sola cosa o en cap, provoqui l'anul·lació subconscient de les restants o de totes i, per lo tant, el que aquestes, (un auto, un carterista, per exemple) ens puguin influir d'una manera més o menys real i aflictiva.

Baix el punt d'ovir especulatiu un badoc crònic és un aparell bimà manejable amb llestesa pel qui té el costum d'utilitzar-lo. No obstant, cal desconfiar de sa passivitat com perfectament saben els rates i demés espècies de l'hampa.

El tafaner desenfeinat que tot l'atura i és atret per l'objecte-imàn com un esclau i enten magistrals les evolucions aèries d'una mosca fogosa, aquest és el mestre patentat en el ram de badar, puix al encantar-se contemplat, és fa digne d'enveja i sobrix destrament de les penes romanceres que l'encerclen.

El mamar-se el dit amb perseverància admirable, dialogar amb l'estrelles, obrir una boca de buçó, quedar-se amb un pam de nas i altres herbes, aquí teniu les diverses *poses* que, amb un segell de misticisme ordinari, plasma la Badoqueria, a la qual alguns humoristes d'allò més llunàtics han pretès calificar de Disciplina, sense capir que no es sustenta mantes vegades en una base vera en absolut.

T. ROIG I LLOP

La vídua

Diada de Tots Sants. Primavera d'hivern, de flors sens aroma. Ets festa amb rialles al cor i llàgrimes als ulls.

La vídua s'empolaina enfront l'el·legant espill-armari, qui reflexa son esculptural cos. ¡Que bé li escau, el negre, amb la tèbia epidermis, que apar de neu, de son molçut coll!

Un fi vel cubreix sa faç. No serà tan fàcil d'esbrinar, l'hipocresia en sos ulls.

Triomfal creua el carrer, ja dalt del tramvia, ¡que plaent és el pessigolleig de les xispes que llencen els ulls lascius dels homes! Al baixar, del ram que duu a la mà li cau una crisantema; dèu mans s'apressen a abastar-la.

Fins a sos oïds arriba: Qui pogués ésser el mort, al que vostè va a fer ofrena d'aquest ram.

Creua els passeigs del recullit lloc; ningú diria és la casa dels morts, tot és xibarrí. Rialles porta el vent, qui prompte asseca les llàgrimes. Davant de freda tomba la vídua fa lliscar de sos ulls, dues llàgrimes, com gotes de rosada i llur estudiada pose augmenten sa bellesa.

Surt silenciosa, alta la testa, el vel damunt els ulls, el cor joliu i satisfeta.

Ja al carrer, un galant home l'hi ofereix sa grata companyia, per tota la vida.

Com que duu els dits plens de bagues, riallera accepta.

Vesten Antón...

LL. R. JANÉ

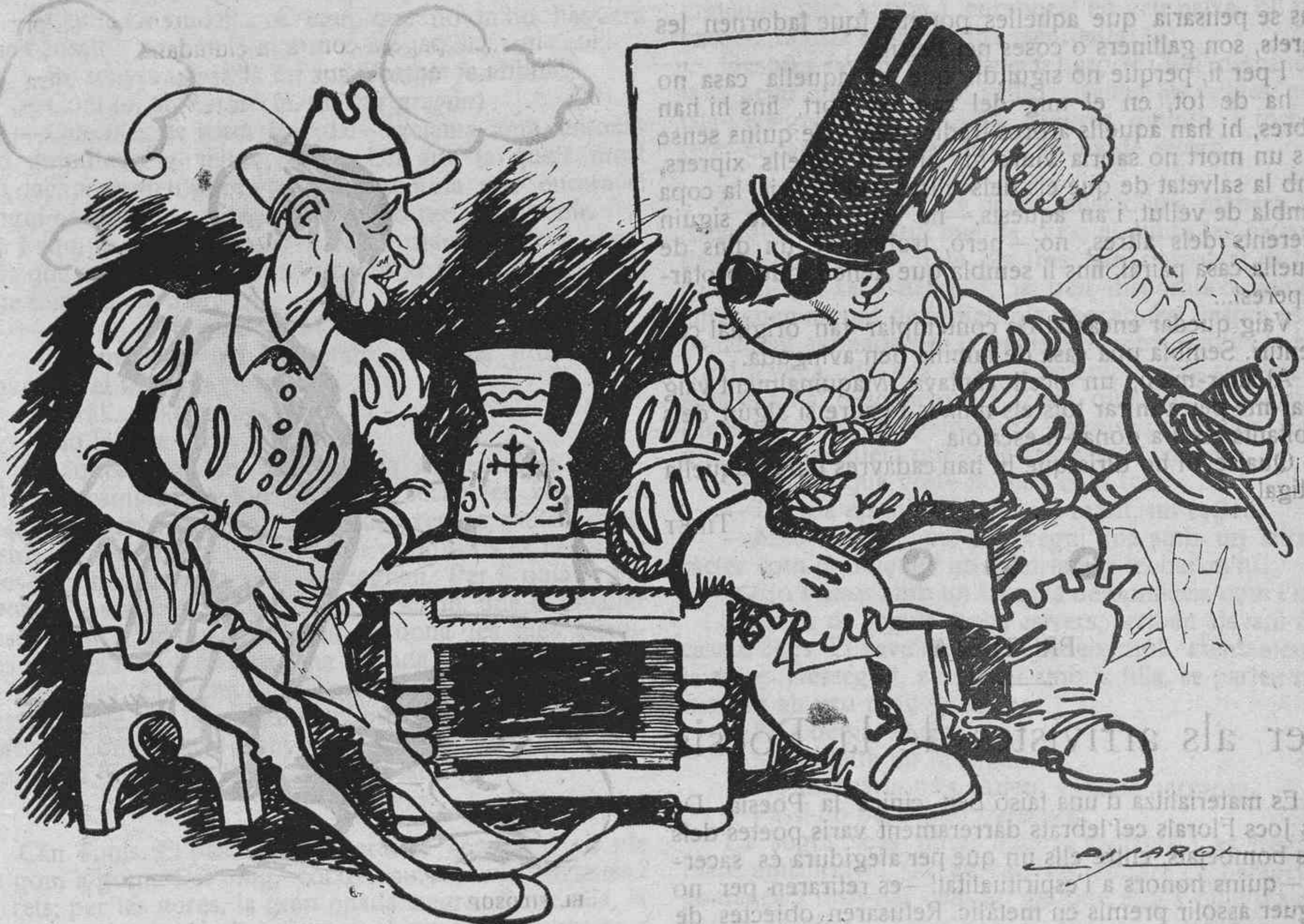
Un cementiri original

En un poble de molt pocs habitants, vaig veure-hi un cementiri que creieu no'm faria pas res morir-me mentre sabés que havia mon cos d'ésser enterrat an aquell estatge.

Figureu-vos una portalada gran com la d'una botigassa, figureu-vos que al damunt d'aquella portalada hi ha una creu, lo mateix com hi podria haver una bacina, donat el cas de que, en lloc d'ésser un cementiri, fos una barberia; o lo que's igual, que en lloc de pendre vides, prenguessin el pèl.

Creuat el llindà de la porta, trobeu una gran sala on hi ha una taula, una cadira i un armari, mobles tots ells corcats i destenyits que fan companyia a un home que morirà sens dubte d'un empatx d'avorriment. Passat més enllà d'aquesta sala, que podriem dir-ne la botiga, se us presenta enfront lo més original: unes vidrieres amb els seus corresponents vidres glaçats; una mena de glaçat tebi; estatge de mosques de cementiri, aquestes mosques tan empalagoses d'ales caigudes i descolorides. Obertes les vidrieres i com aquell qui vol anar al hort de la botigassa, veureu una mena de pati, amb les seves parets, totes elles atapaïdes de lloses, lloses que semblen talment de per riure; si un no sabés que's troba en un cementiri,

-Aquesta és una mica més cara...
-Essent per a la sogra, no em ve d'un duro.

fins se pensaria que aquelles portetes [que [adornen les parets, son galliners o coses per l'estil.

I per fi, perque no sigui dit que en aquella casa no hi ha de tot, en el mig del suposat hort, fins hi han arbres, hi han aquells arbres tradicionals i de quins sense ells un mort no sabria viure-hi; hi han aquells xiprers, amb la salvetat de que els dels altres cementiris, la copa sembla de vellut, i an aquests,—no vull dir que siguin diferents dels altres, no;—però, trobant-se un dins de aquella casa pairal, fins li sembla que tenen que brotar-hi peres!...

Vaig quedar encantat de contemplar tan original cementiri. Sembla una casa de família ben avinguda.

Al anar-me'n, un ocell cantava. Maquinalment vaig girar-me per a mirar tots els ninxos i veure si algú dels habitants eixia a donar-li escaiola.

Qualsevol ho diria que hi han cadàvres dins d'aquella botiga!...

TINET

PROTESTA

Per als arrivistes de la Poesia

Es materialitza d'una fasio ben cinica la Poesia. De uns Jocs Florals cel'lebrats darrerament varis poetes dels més bombejats, entre ells un que per afegidura és sacerdot—quins honors a l'espiritualitat!—es retiraren per no poguer assolir premis en metàlic. Refusaren objectes de art tan indicats en semblants festes.

Per si no fos prou el fet de que's falli amb vistes a conxorxes i favoritismes s'imposa en cosa tan espiritual i de l'ordre dels sentiments, o al menys deuria d'esser-ho, salvant l'opinió dels molt il·lustres poetes de la nova plèiade, el vil metall, és dir, el signe més substantiu de lo prosaic.

En la vellúria les lletres solien ésser mera afició noble o bé professió subalterna, ajuda al guany de la vida, no insolent especulació i unic mitjà de viure lo més acomodament possible. D'aquí que ara els poetes siguin «màquines de fer versos» i s'escriguin un llibre al temps de fer una carta un escrivent de la Virreina.

Oh ínclits, oh prodigiosos estres, mines d: versificament a costa de la rebeca i romàntica inspiració, us admiro ja que sabeu treure profit material de l'etèria, de l'espiritual Poesia si la sort us acompanya.

Un pobre romantic us enveja la vostra gosadia. Més se li esvaeix desseguida l'enlluerneig i esdevé vident de que la Poesia des del seu Olimp us execra i enfuriosida a lo Júpiter llença sobre vostres caps llamps de fulminació.

A. F. i B.

Un senyor que sempre predica moralitat a les criatures, sermoneja al petit Miranius, al veure que aquest té deu cèntims a la mà.

—Saps on van els nois que no saben guardar els cèntims?
—Al cine.

EL FILOSOP

—I per a arribar an això, em tenen d'omplir tant el cap de lletres i números?...

Els desconsolats

JUNT a la Rambla i a la gran caserna de les Dressanes i enfront de la filera de barraques revellides que són l'arxiu dels llibres vells de totes menes, una gran gentada s'espera. Una gentada que apar una ample taca de tinta per la negror que presenta. Entre ella, una parella de dones: una, vella, grossa i feixuga, i l'altre, jova, primeta i gràcil. Prop d'elles, un home de mitja edat però d'aquells que's conserven joves. En el braç de la dama aixerida, un ram de flors. Sota l'aixella del senyor, una corona embolicada i grossa com els tortells que a Girona regalen als fiols els padrins esplèndits.

El tramvia tarda i les dones es neguitegen.

—Mare de Déu, que cansa tanta espera!—Diu l'una.

—Oh, qui sap quina hora és ja!

El cavaller es treu el rellotge de la butxaca i diu amablement dirigint-se a la més jove:

—Les quatre, senyoreta.

—Moltes gràcies—li respon aquesta amb un somriure.

—Suposo que també deuen anar al cementiri.

—Ja se sap; en aital dia...

—Sí; es l'obligació. Pot-ser a portar un record al seu papà; el marit de la senyora?

—No senyor, no; al meu espòs que al cel sia.

—Com? Es viuda?... Cregui que no m'ho haguera pas pensat.

—Sí, senyor, sí; ja fa un any. (*sospir fondíssim*)

—Com jo, si fa o no fa. (*sospir pregón*)

—Que n'és de trista la vida!—exclama amb entonació ampulosa la vella grossa—Un any ja que's mort l'Ignacito; el meu pobre gendre, i sembla que encara el tingui davant meu. Cregui'm que no me'n sé avenir.

I aquí la fenomenal sogra deixà anar un bleix sorollós que an ella li semblà un sospir i que fa més vent que una manxa d'orga.

—Ara vé el tramvia... Tot serà que trobem *puesto*.

—Si em permeten jo miraré de pujar primer i els guardaré el lloc que pugui.

—I ara!... no's molesti.

—No faltava més!

En aquest moment la taca negra s'arremolina a l'entorn del tramvia que com un paper secant es xupa tota la tinta escampada. Crits, trepitjades, renecs, rialles, cops, xistos, ais... de tot hi ha. Els rams pomposos es desfullen i les corones flamantes es rebreguen. Per fi puja la senyora grossa i passa a ocupar el seient que el cavaller desconegut li ha guardat. La filla li dona les més rendides mercès i ell li dedica una mirada acaronadora que la fa enrogir. El tramvia arrenca, sacsejant al nombrós passatge que s'hi ha enquibit. Com que les curves fan perdre l'equilibri, el senyor, atent i amable, aguanta suaument pel braç a la viudeta sofocada...

Cân Tunis. El passeig que porta al cementiri va ple de gom a gom. Pel mig, cotxes, automòvils, tartanes i carrets; per les vores, la gran onada negra. Entre ella, la sogra grossa, la viuda prima i el viudo ben conservat caminen lentament a causa de la pesadesa de la vella que

esbufega i sua com al pic de l'estiu. Com que ella no pot parlar, enraonen els dos desconsolats. Els difunts paguen la festa.

—Un tros de pa, un bon xicot... però amb un gènit que Déu n'hi dó. Quan posava la banya en un forat, tenia d'ésser allò i res més. I una també té el seu caràcter i, està clar, ja hi erem.

—Una noia educadeta, bastant carinyosa... però, sap? sense sapiguer res de la casa ni ganes de cuidar-se'n. Jo que sóc tan metòdic, tan ordenat, cregui'm que em costava molt d'avenir-m'hi. I, naturalment, a voltes topavem.

—No obstant, ens estimàvem molt.

—Com nosaltres; ens adoravem.

—El ploraré sempre més.

—La enyoraré mentre visqui.

Arriben a la plaça d'entrada del cementiri. La vella no pot donar un pas. S'asseu i declara que no's veu amb forces d'anar més amunt.

—Però, per Déu, mamà! Ara hi tindrè d'anar sola.

—Si vostè em permet, l'acompanyaré jo. També tinc d'anar per aquell cantó. Precisament la *meva* és per allí.

—Com vostè vulgui i moltes gràcies.

—No hi ha de què. El que les hi tindria de donar, sóc jo, anant amb un àngel per companyia.

—Ai que és adulator!

—Justicier en pot estar certa; res més que justicier.

Quan són a lloc, cada un deixa el seu present; ella, el ram tot rebregat i ell la corona tota matxucada. Resen unes oracions amb el cor a Càn Pistraus i el cap a tres quarts de quinze, es treuen el mocador, se'l passen pel nas i els ulls i aviat, ja llestos, reprenen la ruta feta. Caminen a poc a poc i enraonen en veu baixa. Ell parla bastant animat i ella escolta somrienta.

Després recullen a la mamà que, ja ben descansada, la fa petar amb una altre vella, retraient les petites qualitats i els grans defectes dels gendres difunts, i tornen a refer el camí per a agafar el tramvia de retorn.

Com que la mare ha deixat anar d'una manera indirecta que «tenia molt mal de cor», el viudo les ha convidades a un berenar que els tres han despatxat de bona gana en una xacolateria. I, ja ben disposats de ventrell, emprenen amunt de la Rambla que aquest vespre es veu bellament animada per la gent que en tots sentits la recorre. La vella, de cua d'ull, contempla tota satisfeta a la seva filla i al desconegut, i troba que fan bona parella. Encara que la gran gentada la distreu, pot sentir alguna que altre parauleta que la fa somriure confiada.

—Vol dir que vostè no farà com tots?

—Tindria en mi més que un marit, un esclau.

—Això voldria, perquè cregui que amb un altre caràcter com el d'aquell no voldria pas trobar-m'hi.

—I jo *menos* amb un tarannà de bonifàcia com l'altra.

Després de seguir molts carrers, arriben davant de la casa d'elles. El cavaller es despedeix molt atentament de la mare. Desseguit, encaixant amb la filla, se parlen ràpidament en veu molt baixa.

—Fins demà, al cine.

—No hi falti; no m'enganyi.

—No mancaria més. Adeu, viudeta hermosa.

—Passi-ho bé, viudo *tremendo*.

La sogra se'ls mira, somriu radiant i es frega les mans amb fruïció. Ja es veu un gendre en perspectiva i comença a disfrutar com un gat que està a punt d'aixampar un ratolí.

JORDI CATALA

El senyor Esteve - Tenorio, en l'acte del Cementiri

—Jamás ni muertos ni vivos,
humillareis mi valor.

DIARIOL

Tots els Sants

Nit de fosca; tenebres arreu ho embolcallen tot. Silenci sepulcral que sols és trencat insolentment pel remor que fa l'aire al passar frisós per entre el brancatge.

En el fons d'una masia pagesívola de la nostra Catalunya, sentats al redós d'un bon caliu i volant l'ampla taula hi havia tota la família contant contes estranys encara que propis de la diada:

«En l'antigó, en aquell temps que s'esfuma al lluny, hi havia un castell de sinestra figura, encara avui se'n serveixen records, al cim més alt de la propera muntanya, i des del mateix, tot sovint amb sorpresa i esglai, baixaven com si fossin llops afamats els seus moradors, fent malifetes per tot, fins que un jorn els que en aquest poble vivien se juntaren batint al famós castell, que caigué enrunat per sempre més.

El Comte, amo i senyor d'aquestes terres morí en la batuda i cada any per aquest jorn de Tots els Sants la seva ànima volta per aquestes rodalies embolcallat amb blanca mortalla fent sorollar la seva ferramenta guerrera.»

Se sent remor estrany i és el crit salvatge del vent al passar majestuós per entre el brancatge. Per tot tenebres. Nit de fosca.

PIU

L'animeta damnada

Una animeta vil, del cos despresa en plena joventut, amb gran prestesa, s'enmenà cap al cel, cercant estatge. Sant Pere la espià des del miratge i al veure-la tan jove i tan formosa, movent sa noble tesia concirosa

—A on vas?—va preguntar-li compassiu—

—Com vos ho feu, que tan joves moriu?

L'animeta, al sentir-lo, va somriure.

—Es tan fàcil mori! El que costa és viure!

—Quin canvi ha fet la terra! Quan jo hi era, tots moríem de vells digué Sant Pere.

—De què us queixeu, bon Sant? Ja tinc trenta anys!

—T'has consumit en innoblès afanys!

—M'he consumit, fiant-me de la ciència, que va dir-me: «No et planyis la existència! El teu mal ús, repararé amb escriure!»

—La vostra ciència sí que us ben llueix!

dant-vos en pòts bonics, potingues lletges!

Tant res de bò és la ciència com els metges!

—Així pensa talment la gent antiga.

No comprèn altre cosa, que no siga,

la virtut de les herbes remeieres

o en els pegats i untures potineres!

Quants n'hauran mort, per creure a l'herbolari,

que els receptà un remei estafalari

seguit de signes i oracions estranyes!

I quants, per no més creure en les haçanyes

del Sant miraculós d'un vell retaule

convençuts que la ciència és una falla!

—Dels miracles dels Sants, dubteu, heretges?

—Som molt devots dels sants, prò més dels metges!

Molt per damunt d'ingènues creències està el saber dels homes. I les ciències han gorit molts de mals, que ja existien quan va morir Moisès i no els gorien.

Avui vivim mercès als específics que han desterrat sistemes no científics: cataplasmes, coccions i altres potingues.

I les velles i hòrrides xeringues s'han convertit en estres invisibles que injectant-nos uns líquids infal·libles reparen el desgast dels grans desficiis dels febrosencs negocis i dels vicis.

I per sobre de tot, la cirugia, que és una espeterrant carniceria que ens coltelleja el cos amb llesta traça el lliura de mals lletjos, l'apedaça, i ens renova la vida platxerosa que aplacà la misèria llefiscosa!

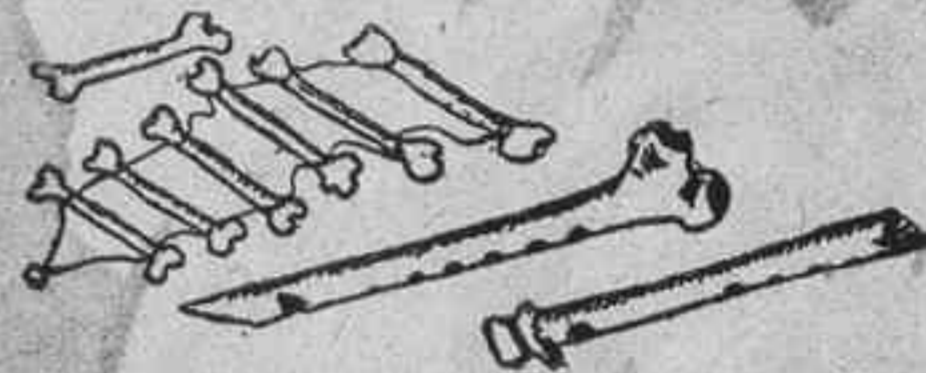
—Ho has dit abans: La febre dels negocis, el goig dels vils, pecaminosos ocis, són el que vos escursa la existència que abans era tan llarga, sens la ciència. Mira els teus ascendents! Nobles vellúries dels temps d'Abraam, que vivien centúries amb llurs senzills dalers patriarcals i amb llurs costums austeres i morals, ignorant feliçment, que un femè infecte de temptacions, a Déu roba l'afecte.

—He viscut jo en trenta, segurament, més que haurien viscut abans en cent!

—Viure molt i depressa! Fals anhel, que t'ha fet oblidà a Déu i als Sants del Cel i an aquí dalt t'ha fet perdre la casa! A l'Infern a cremar com una brasa!

Sant Pere etzivà l'ànima a l'abim a on s'hi fongué en fetors de socarrim.

V. CALDÉS ARÚS

La millor ofrena

Mentre prenia increment an aquell cementiri el borgit de gent que, amb corones els uns, ciris els altres, anaven cercant la llosa del que en vida fou de la família, una mare, quin cadàvre restava enterrat en un ninxo sencill, despullat de tota gala pròpia d'aital festivitat, esperava la corona dels que deixà en aquesta vall de misèries.

De prompte, renou sentí al defora de sa llosa

La morta ansia mirar l'ofrena que li hauran deixada.

El renou augmenta.

Els maons se desprenen i pel entre obert veu al espòs que amb altres parents resten commoguts.

Caiguts altres maons, depositen en l'interior una caixeta blanca.

La morta regoneix a sa filla.

I mentres al defora unes llàgrimes donen tristament l'adéu a l'infant, un somris simulat per un conjunt d'ossos que s'ajunten an aquell desfigurat rostre, li donen la benvinguda, renunciant amb un bés frèstec, la millor ofrena...

A. C.

El pobre Ciutti, espantat,
al veure aparèixer l'ombra,
aboca tot lo del plat.

Sindicat de Calaveres

FANTASIA MACABRA

(Poesia simbòlica)

Les dotze hores estan tocant—en la necròpolis; soroll se sent—de calaveres que es van alçant—mandrosament.

El calendari dels mortals diu— que avui fan festa tots els difunts; d'estar alegres tenen motiu,—i això ho demostren al veure's junts.

Dintre ses tombes, tots s'hi han trobat—una proclama de citació;—els morts que en terra s'han soterrat—s'han convocat— a reunió.

A la gran plaça tothom acut—menos els nobles i els menestrals;—la veu potentia se sent d'un mut—que amb sa eloquència vol arengâls.

Les calaveres amb atenció—callen sumises per a obeï;—ell s'adelanta de la munió,—i els diu així:

—Crec que tots em coneixeu,—puix sóc popular a Espanya,—mes, per si algú no s'ho creu,—diré que sóc En Lleganya.

Ja sabeu que he fet tronar—i he fet ploure, essent jo viu,—i que em van engarjolar—els quatre mesos d'estiu.

La Parca, sempre agràida,—va enamorar-se de mí;—no em va saber greu, així—vaig passar a millor vida.

I aquí estic gaudint a ple—de la vostra amistat franca,—i si bé no em manca rê—trobo que quelcom em manca.

Seguint, doncs, amb la fal'lera—de no estar desenfainat,—he rumiat la manera—de plantar un Sindicat.

Es hora de bellugar-nos—pensant sempre amb un demà,—i hem de sindicalitzar-nos—per lo que ens pugui passâ.

Puix al país d'on tots som,—amb voluntat sobirana—s'ha sindicat ja tothom...—menos uns quants morts de gana.

No hem de mirâ indiferent—com la qüestió social muda,—per xò naltres, mutuament,—també ens hem de dà una ajuda.

Nostre dret no s'ha de torça,—i abans que ens prenguin per ases,—un cop siguem una força—presentarem eixes bases:

Primer. Hem de moure guerra—contra els que pel seu capritxo—no ens han concedit un *nltxo*—i ens han sepultat a terra.

Que el Déu-home diguè un dia:—«Un cop mort, l'orgull s'esborra.»—I aquí hi ha qui viu en torra—amb ascensô i porteria.

Fem preveure, doncs, els mots—d'amor i d'igualtat pura;—o bé per tots terra dura,—o bé panteons per tots!

Segon. Si bé s'examina,—l'estâ ociós duu contratemps—i com que ens sobra molt temps—volem que ens plantin un cina.

I no fora cap perill—que es procurés implantâ—un teatre català...—per a fer-hí *vodevill*.

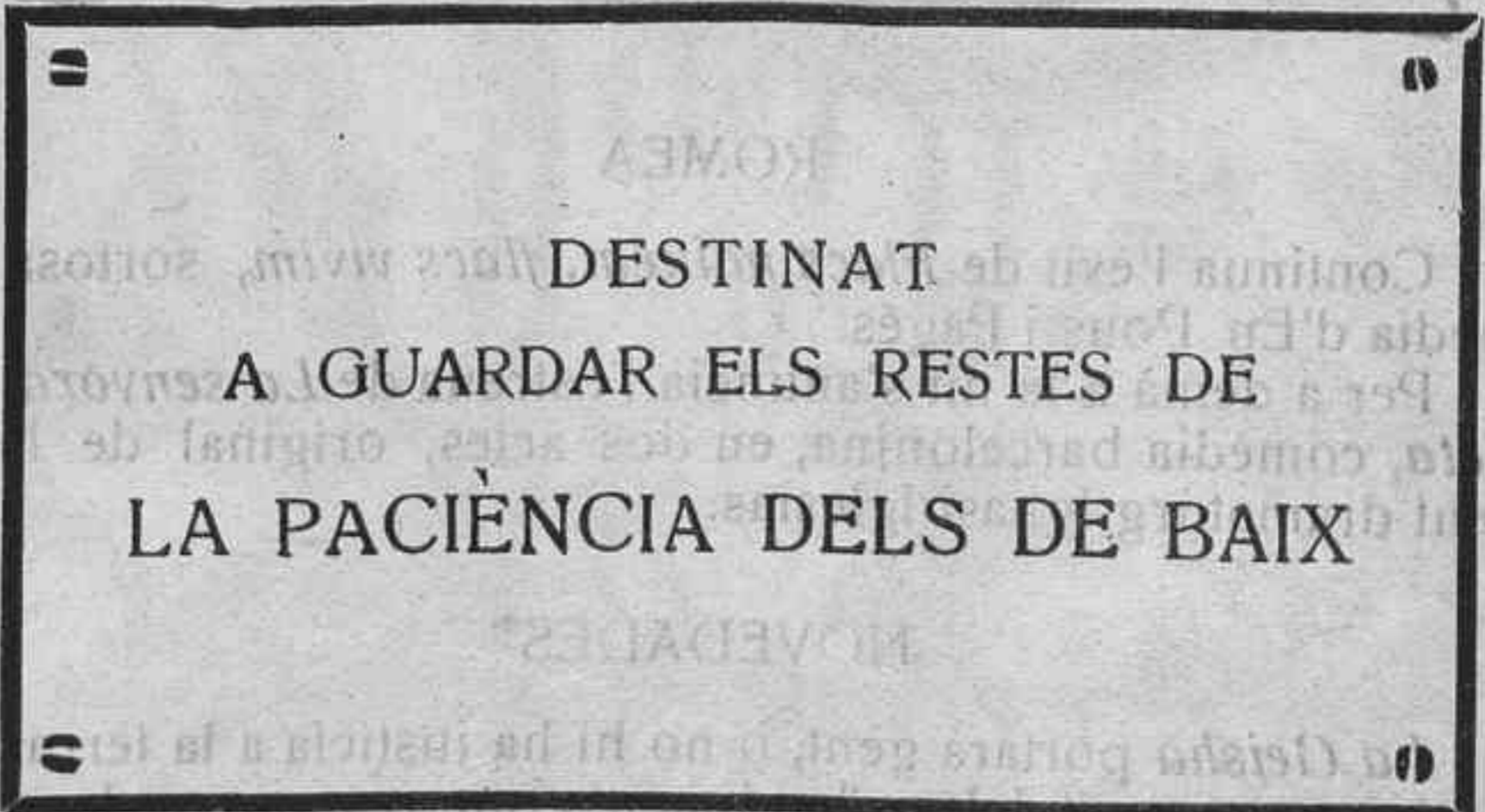
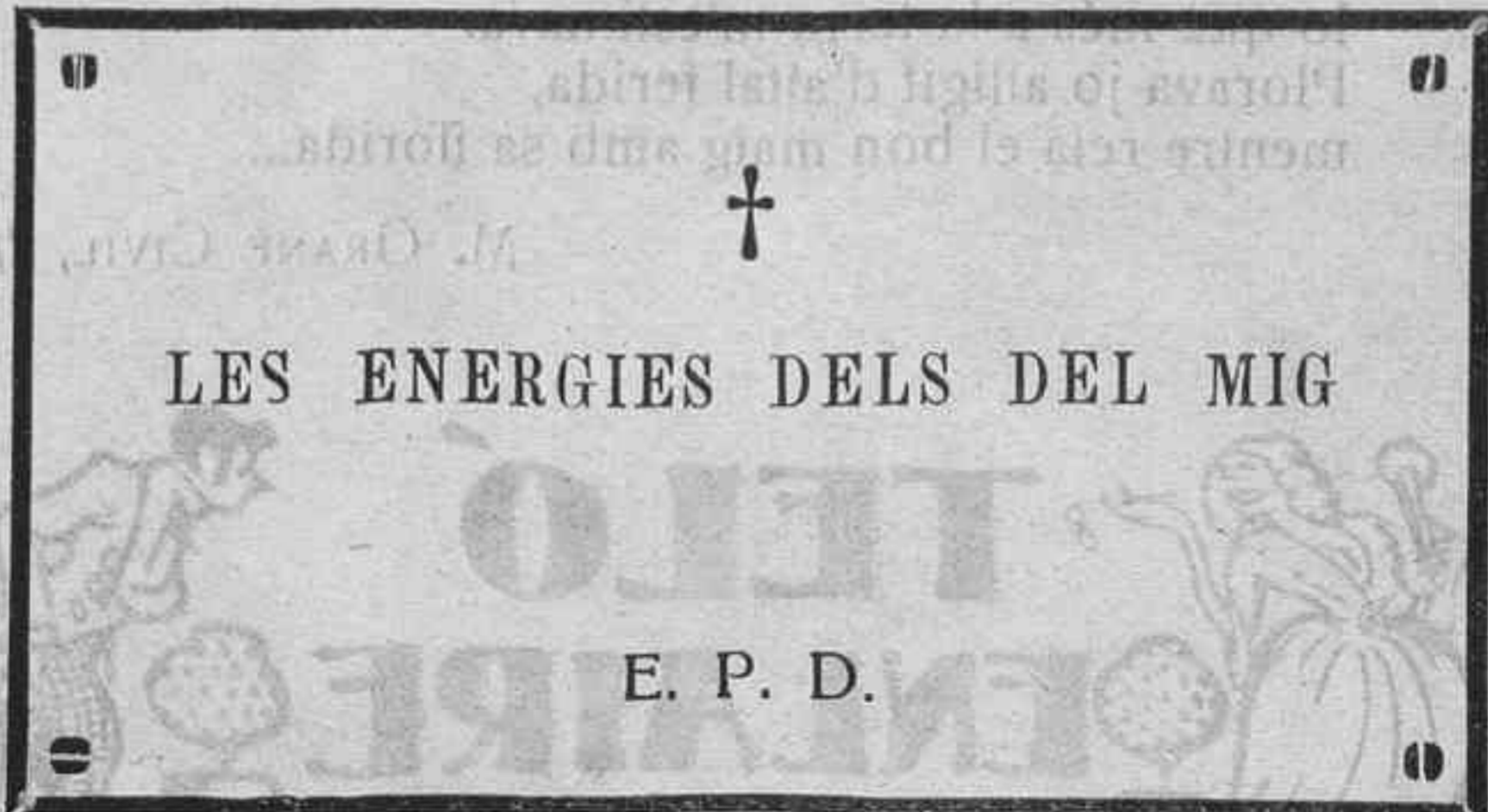
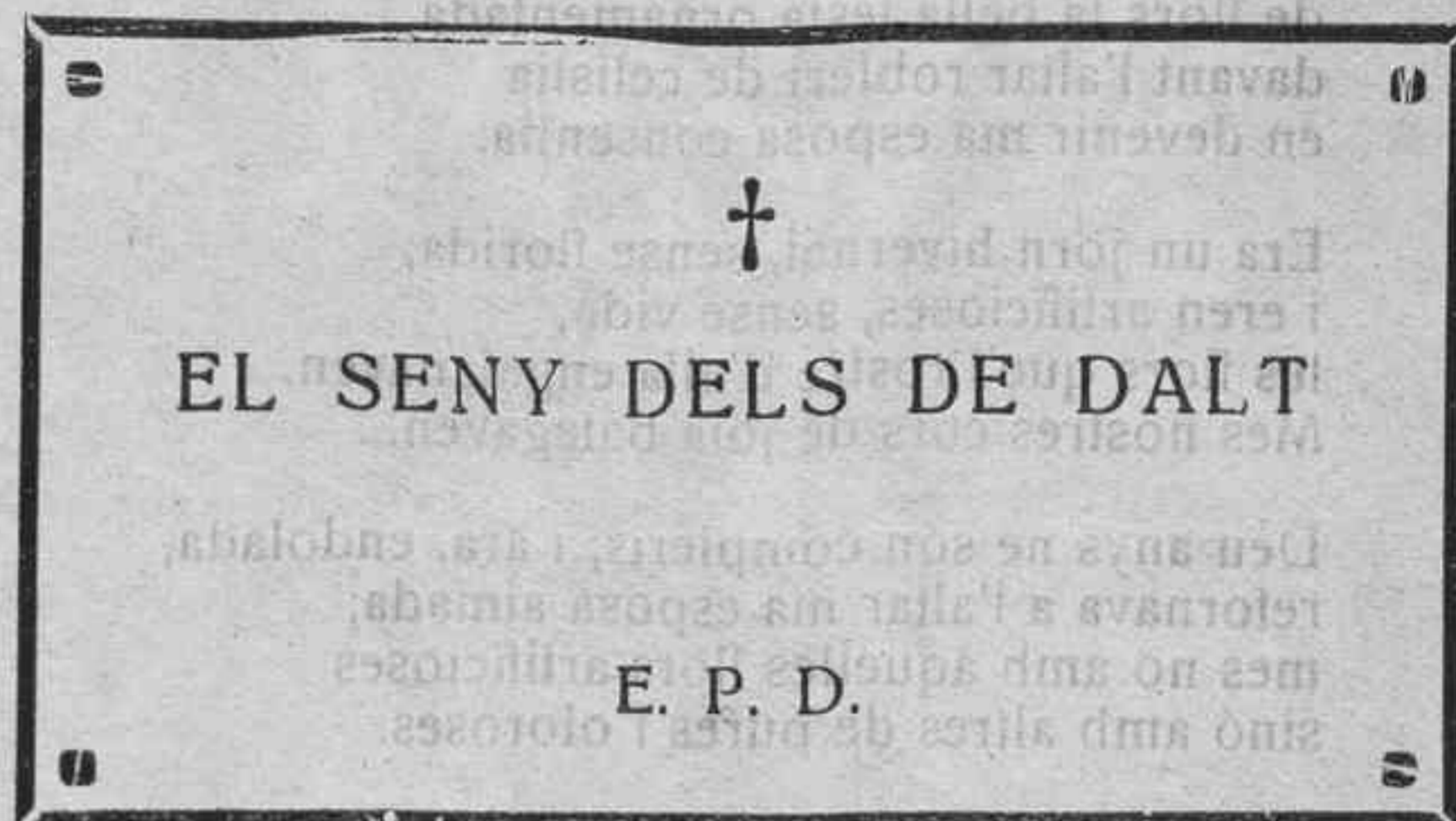
I tercer.—(Al ser aquí, una tempesta de trons—i d'aigua, en quatre segons—a tots els morts fa fugî). I En Lleganya, tot xop d'aigua,—diu:

—Companys, torneu demà;—mes, pel que pugui tronâ,—no us descuideu el paraigua! -

SALVADOR BONAVIA

LÀPIDES FUNERÀRIES

XARAU

L'inflexible destí

(DE ROMAN FRENKEL)

Dèu anys ne són complerts que ma estimada
de flors la bella testa ornamentada,
davant l'altar roblert de celistia
en devenir ma esposa consentia.

Era un jorn hivernal, sense florida;
i eren artificioses, sense vida,
les flors que'l rostre d'ella engalanaven.
Mes nostres cors de joia bategaven...

Dèu anys ne són complerts; i ara, endolada,
retornava a l'altar ma esposa aimada;
mes no amb aquelles flors artificioses
sinó amb altres de pures i oloroses.

L'inflexible destí se m'emportava
lo que més a la terra m'estimava.
Plorava jo afligit d'aital ferida,
mentre reia el bon maig amb sa florida...

M. GRANÉ CIVIL, trad.

ROMEA

Continua l'èxit de *Flacs naixem, flacs vivim*, sortosa comèdia d'En Pous i Pagés.

Per a demà a la nit s'anuncia l'estrena de *La senyora Marieta*, comèdia barcelonina, en dos actes, original de l'eminent dramaturg Ignasi Iglésias.

NOVEDADES

La Geisha portarà gent, o no hi ha justícia a la terra.

La major part dels aplaudiments que resonaven la nit de la *reprise* anaven dedicats a l'Empresa, que ha posat l'obra d'una manera esplèndida, En el segon i tercer actes de la popular opereta és on, sobretot, s'hi veu un va-i-tot de luxe

i de bon gust. Trajos i decorat donaven la impressió d'una veritable estrena.

L'execució fou bona, resultant un excelent conjunt. Entre els intèrpretes cal nomenar la senyora La Hera, les senyorettes Martí i Ramos i els senyors Genovés, Murcia i Fernández.

ESPAÑOL

La companyia que dirigeix la Elena Jordi ha estrenat darrerament un divertidíssim vodevil: *Els marits de Leontina*. Una comèdia de l'Alfred Capus que no té res de verda, encara que tingui bastant de picaresca. Es obra filla d'un gran psicòleg. Molt ben construïda, la seva acció s'escorre naturalment, empedrada de situacions còmiques. L'argument és bastant interessant, els tipus són resoltament graciosos sense rebassar el límit de lo grotesc, i el diàleg, sense ésser una meravella, s'escolta de gust, perquè és ple de xistos i perquè el traductor ha tingut el bon acert de no dir grolleries ni indecències.

Els artistes la jugen molt bé, i en el seu paper protagonista la Jordi va satisfer per complet a la *morenada*. S'hi distingiren així mateix: En Galcerán, En Mir, En Font i les senyores Faura, Fortuny i Mercader.

Per a aquests dies estan anunciades unes quantes representacions de *Don Juan Tenorio*.

Qui el farà? En Font?

Hi vaig!...

PRINCIPAL PALACE

Tots aquests dies En *Mayol* ha vingut fent les delícies de la concurrència. Se li han aplaudit «couplets» nous, que diu amb molta gràcia. Avui és el darrer dia; qui encara no s'hagi delectat veient-lo i sentint-lo, ja ho sap.

Ademés de aquest número, que es el plat fort de la casa, ens han obsequiat aquesta setmana amb unes quantes atraccions de mèrit: el trio *Bel-air*, uns clows anglesos molt divertits, una parella de ball, elegantíssima, i una colla de noies angleses que canten com ànecs i dancen com oques.

Vaja, que s'hi pot anar.

Jo'm veig en tes ninetes
blaves de cel serè
i dient-me que m'estimes
puc dir que'm trobo al cel.
Jo vui fer-te ditxosa,
ditxosa eternament:
no vui que tos ulls s'omplin
de llàgrimes de fel,
perquè el doll de tes llàgrimes
tinc por que m'ofegues
'sent tan petit com semblo
dintre els teus ulls blavencs.
Jo'm veig en tes ninetes
blaves de cel serè:
quan els teus ulls se cloguin
pel món eternament,
seran la meva tomba
i amb tu el món deixaré.
Quin goig quan te despertis
i els obris en el cel,
en mig la eterna glòria
per no cloure'ls mai més!

SIMON ALSINA I CLOS

EL AÑO EN LA MANO, se vende a los siguientes precios: Económica 1'50 ptas.
Encuadrado 2'—

A L'ALTRE MON

—Noia, ens haurem de sindicar.

Començar un campionat de futbol en el temps de les castanyes, i que tant abunden els bolets, és certament quelcom atrevit; més aquesta vella institució dins la casa directora, el genial Ardévol, ho ha arreglat prompte. Al primer que invadeixi el camp se'l passa per les armes.

Així, ni més ni menys ho anunciaven les edicions del diumenge; naturalment, hi hagué qui trobà excessivament enèrgica la resolució, però és el cas que tots els partits s'acabaren amb pau i tranquil·litat.

Ja ha començat, doncs, el drama, com dirien els nostres veïns francesos; ja han sorgit les primeres sorpreses i els primers desenganys; certs cors s'han tret gran pes de sobre i s'han fet moltes reconciliacions entre Juntes i socis, jugadors i entusiastes.

I quina empenta aquells xicots del Barcelonal! Lo just és que ni ells mateixos s'esperaven un èxit tan gros. No serem pas nosaltres qui regatagem els aplaudiments.

El noi Boix, qui des de que l'han fet president de l'Internacional, se fa passar per un rabiós antibarcelonista, fins és fama que diumenge passat comprà totes les llotges del camp; més ell no va volguer anar a presenciar el partit. Quasi, quasi que estem segurs que això acabarà amb una «entente cordiale».

Girant full, ja ho deien les velles càtedres que seria campió l'Espanya, però els sabadallencs volgueren demostrar tenir prou agalles per a repetir aquí lo que farien a casa seva; és cert que ells tampoc s'ho esperaven; quan se sapigué a Sabadell fins es parlà d'improvitzar una arribada triomfal, però es desistí per no estar a punt els morterets. Que durí per a major glòria del futbol en la industrial ciutat.

«El equipo enigma», el dels fendrers tronats, per miracle pogué empatar amb l'Europa; veritablement allò no és un equip, ni res i quan se'ls veu jugar, se troba estrany que les derrotes no siguin encara més grosses. Potser hi haurà prou criteri perquè en el transcurs sigui modificat degudament, així ho desitgem els que prescindint de colors i bàndols, sols demanem bons partits.

Per a demà se'ns anuncia la visita de l'Atlètic de Bilbao; cap Club com aquest havia gaudit de la justa fama de formidable, més avui les coses sembla que han canviat i els vells lleons bascs s'han envellit tant que ha desaparegut aquella fama mantinguda durant alguns anys. No obstant, patriòticament són una admirable institució i és segur que el nostre públic invadirà el camp per a testimonià'ls-hi les grans simpaties que aquí encara tenen.

STOP

L'Esperit Sant

Un conegut artista pintor de Barcelona; criava, cria i seguirà criant coloms mentre Déu li dongui vida i salut.

Lo que hi ha, és que bò i criant coloms, no és colomista, en té pocs i amés no volen. I no volen perquè estiguin aixelats com els pollastres, sinó perquè no volen volar. Els coloms del nostre amic s'assemblen una mica a les oques del Nil per lo estarrufats de la ploma; i una altre mica als gats d'Angora i als gripaus per la mandra que traginen.

En fi, el cas és que an ell li agraden, i els peixa, i els estima. Estan grassos; sempre van amb el pap plè i moltes vegades semblen ubriacs de tanta vèssa.

Tenen noms com les pipes d'En Riera o els gossos de qui en té molts i son amo al entrar a casa els hi passa revista com el senyor Amado fa amb els civils.

Doncs bé, en una d'aquestes revistes el nostre artista pintor, qui se diu Carles, hi trobà quelcom de nou.

Veiam... veiam... A mi me falta un número:

—El *Gorgorito*?

—Present.

—La Nuvia?

—Present.

—La Qua-oberta?

—Present. Hi! hi! hi!

—Què passa?

—Què vol que passi, don Carles (el pintor i els coloms s'entenen perfectament) que el meu marit, el Plo-masses, ha caigut a baix. Jo no sé si ha estat suïcidi o imprudència, lo cert és que ha caigut.

—Molt bé, d'això se tractava. Ara ja sé el què volia. Rompan filas!

I don Carles cridà a la minyona i li digué:

—Baixi a baix i demani el colom que ha caigut. Que li tornin viu o mort.

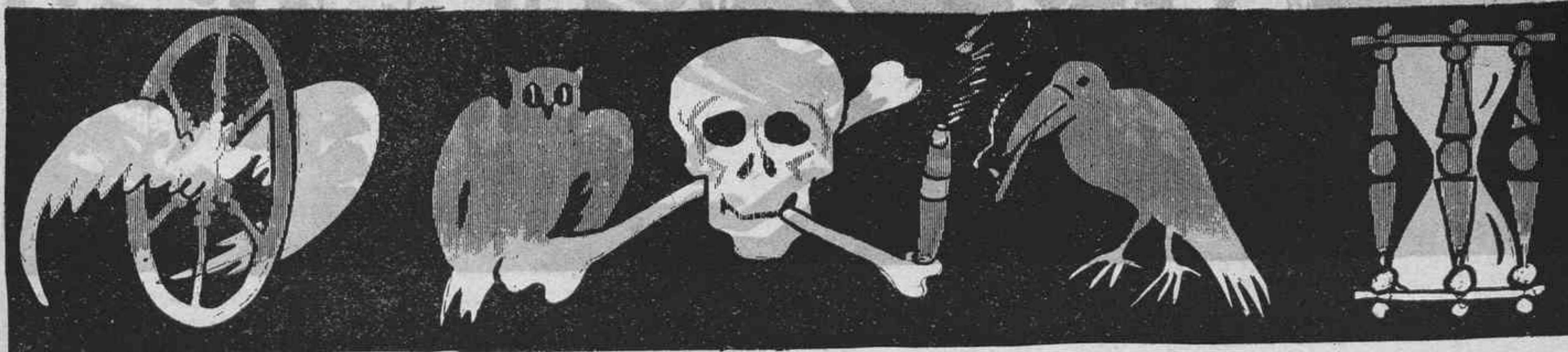
—Què'n farem si és mort?

—Enterrar-lo.

La minyona baixa i demana pel colom. Ningú l'havia vist caure, no en sabia res ningú.

Don Carles digué: Poques vergonyes, més que poques vergonyes. Mira noia: Baixa a la porteria i explica a a tots els que't vulguin escoltar que joestic desesperat, que pico de cap a les parets i que donaré cinc duros al que em torni el colom.

—Encara que sigui mort?

—Sí; per a dissecar-lo.

La minyona complí l'encàrreg i per tota l'escala corregué un calfret al enterar-se de la desesperació del pintor.

Mentre aquest esperava com una fura tocant a un cau coniller l'arribada del *acomodador*, porter o lo que fos que retenia en ses mans a la bèstia suicida.

I arribà:

—Trinc! trinc! trinc!

—Qui hi ha?

—Servidor. Com segueix el senyoret Carles?

—Malament. La pèrdua del colom, el porta més malament que un part de ràbia. No fa més que esgarrapar les portes i saltar com un boc contra les parets.

—Aquí té el remei.

—Cristo! el remei?

—Si dona. Aquí té el colom, vui dir.

—Bony! esperi's, que ara torno. Dongui'm la bèstia estarrufada.

* * *

—Senyor Carles! senyoret Carles! Ja és aquí!

—Qui.

—La bèstia.

—Porta-la. Molt bé. Dona-li cinc rals. Té!

* * *

—Teniu.

—Mercès... Escolti, dona, miri... ja és això?

—Lo que'm donen dono. Pocasolta! i are?

—No eren cinc duros?

—Mare...! Senyoret! senyoret!

—Què passa? què teniu? perquè es pertorba la tranquil·litat de casa meva?

—El colom.

—El colom, què?

—Ha dat cinc rals.

—I bé?

—No eren cinc duros?

—Home, home. Me sembla que al recollir la bèstia pensareu copsar quelcom més que un colom vos.

—Què?

—Home...

—Que?... No eren cinc...

—No. Referent als cinc duros, se tractava de l'Esperit Sant. Porteu-me'l.

LA MORT A CA' L BARBER

— Com ho vol?

— Ben repelat.

EPITAFI

En aquest ninxo tan negre
que an els gripaus fa basarda,
hi jau estirat l'ex kaiser,
Guillem segon d'Alemanya.
El dia que va fer l'ànec,
dugues bruixes el portave'n:
una estirant-li els bigotis,
estirant-li els cabells, l'altra.

També aquest va ésser un vivo,
però amb tanta mala pata
que, ja ho veieu, jau aquí;
lo qual vol dir: va *dinyar-la*.

CARLES P. CLAVERÍ

En un carrer fosc de Barcelona:

—Dispensi... Sabria dir-me si ha vist algun vigilant o algun *sereno* per aquí aprop?

—No, senyor; no n'he vist cap.

—Ah, no?... Doncs faci'm el favor del rellotge i la cartera.

VESTE'N ANTON...

La Rosó va quedar viuda
quan trenta anys n'havia fet;
ella en fou fidel esposa
mentres visqué el seu Tonet.
Vesten Antòn,
que'l que's queda ja's compòn.

Els primers jorns de viudeta
va sentir pesar molt gran,
més no passaren molts mesos
que tot ho anava oblidant.
Vesten Antòn... etc.

Si a plaça feien ballades
no hi volia pas mancar,
més cap fadrí de la vila
la treia an ella a dançar.
Vesten Antòn... etc...

Ella prou s'empolainava
i lluía dia i nit
confiant que'n trobària
facilment un nou marit.
Vesten Antòn... etc.

Fins les dones murmuraven
criticant a la Rosó
i a tot arreu males llengües
cantaven eixa cançó:
Vesten Antòn... etc.

La Rosó de tot se'n reia
vivint alegre i feliç
i quan algú l'avisava
ella contestava aixís:
—Vesten Antòn... etc.

A ciutat un jorn va anar-se'n
amb molts pardalets al cap;
si és casada o no és casada
això encara ningú ho sap.
Vesten Antòn
que'l que's queda ja's compòn.

J. STARAMSA

OMBRA

Ha passat la Mort ferèstega
carretera avall... avall,
renegant esfereïda
sense engruna de pietat.
A les portes de les cases
hi ha fet la rara senyal
d'una creu, semi-endolada
causant tristesa i esglai.
Quants matins a trenc d'aubada
la mort ja havia passat
i rera d'ella s'enduaia
a cors pobres i malalts!
Aquesta ombra misteriosa
que arreu passa triomfant
deixa núvols prenys de força
per les il·lusions matar!

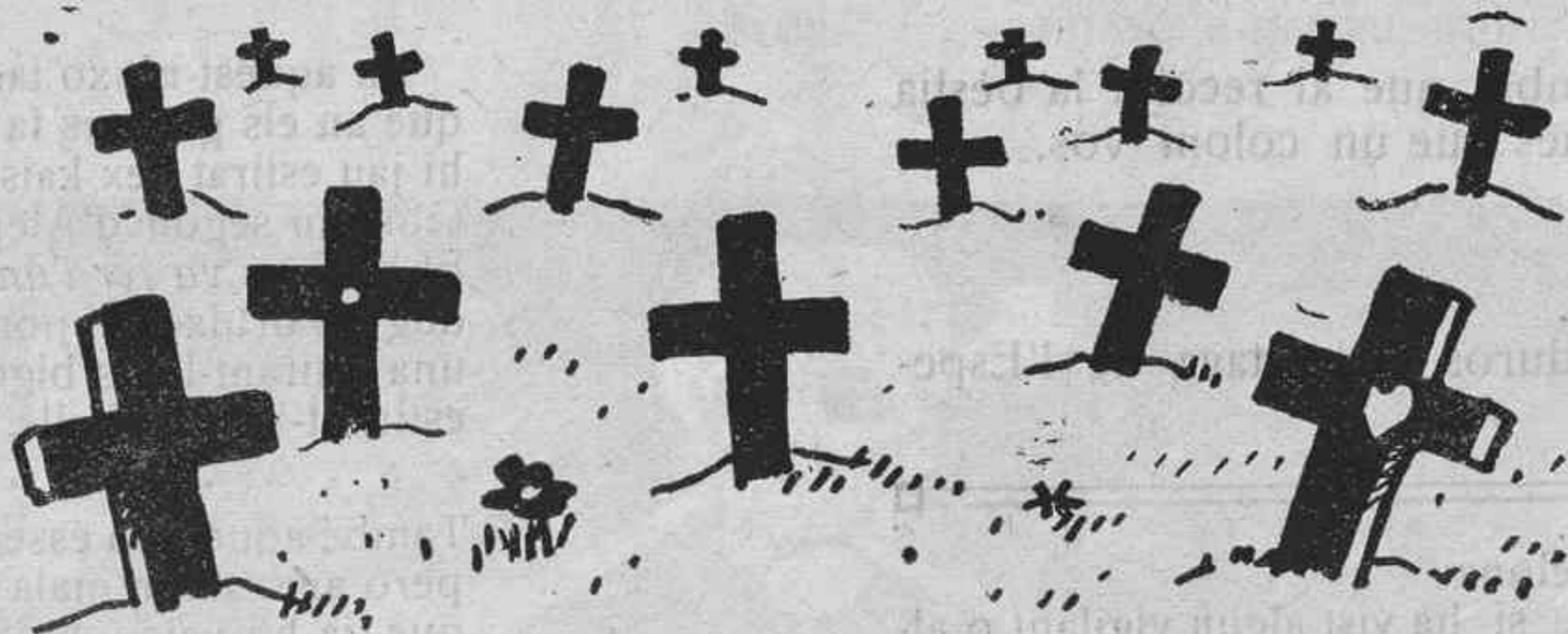
EMILI GRAELLS CASTELLS

QUIN "MORT"!

Es diu Anfòs, i volta per Terrassa;
és bon burgès, i és també cacic;
de nostra autonomia és enemic,
i això que aquí li hem feta l'olla grassa.
Deixant els patris llars, l'occeà traspassa
inflat de vanitat, i amb molt fatic
podrà d'í en arribar «aquí ja estic»
gràcies a Ahn, que tot sovint repassa.
Serà cosa de veure com s'explica
davant del món, amb una tal palica,
aquest pigmeu que ara ens vol fer de nord;
potsè els hi parlarà de la tartana,
del jec, i les virtuts que'ls agermana,
i el món riurà de gust amb aquest Mort.

FERÈSTEC

ESQUELLOTS

Hoste ilstre.

Ha arribat a Barcelona, a l'objecte de estudiar els actuals conflictes socials, el quefe dels reformistes don Melquiades Alvarez.

Diu que escoltarà a patrons i a obrers.

Pobret!

Ja cal que després compri tota una paca de cotó per a les orelles.

Seran capassos de matar-li el cuc.

Barcelona a les fosques.

Altra vegada les companyies d'Electricitat ens deixen sense llum.

I tanta que ara se'n necessita per a il·luminar les conciències.

A Madrid ja hi torna a haver la gripia. Així ens ho fan avinent els telegrams de la premsa.

Que s'aconsolin els madrilenys.

Que s'aconsolin pensant que aquí patim encara una malaltia molt més greu que aquesta; el *gonococcus intranzigentis patronalibus*.

L'altre dia al pobre del Senyor Esteve, que està naturalment malhumorat amb tot això de les qüestions socials i subsistencials, van despertar-lo unes salves alegroies, com una mena de traça valenciana.

L'home, després de pendre el xocolata amb *croissant* i de llegir el *Brusi* va sortir al carrer.

Al carrer es va topar amb tot de banderetes que penjaven, com si els estancs s'haguessin traslladat als primers pisos.

El senyor Esteve arrugà el front, apretà les celles, i no tingué esma sinó per a dir:

—Sembla mentida que encara tingui humor aquesta gent.

El senyor Esteve, a ratos, és home de bon sentit.

Senyors membres inútils de la famosa Junta de Subsistències:

Ja saben vostès la ignomínia que està passant amb els bolets?...

Magnífics rovellons collits pels boscos de Berga, son adquirits per intermediaris acaparadors al preu de *cinc cèntims* la lliura. A vagon plens són transportats a Barcelona, i un cop en els mercats d'aquí, ens trobem que els mateixos bolets han d'ésser venuts al públic al preu de *cinc rals* la lliura.

Es això possible?...

Doncs això que passa amb els bo-

lets, passa amb peix, i amb els ous i amb les patates i amb tota mena de comestibles.

I no hi ha qui pugui posar-hi remei a aitals aberracions?...

Es que els egoistes acaparadors i les autoritats i vostès senyors membres inútils de la famosa Junta de Subsistències, esperen que el poble se'n *recapaciti* i es prengui la justícia per la seva mà?...

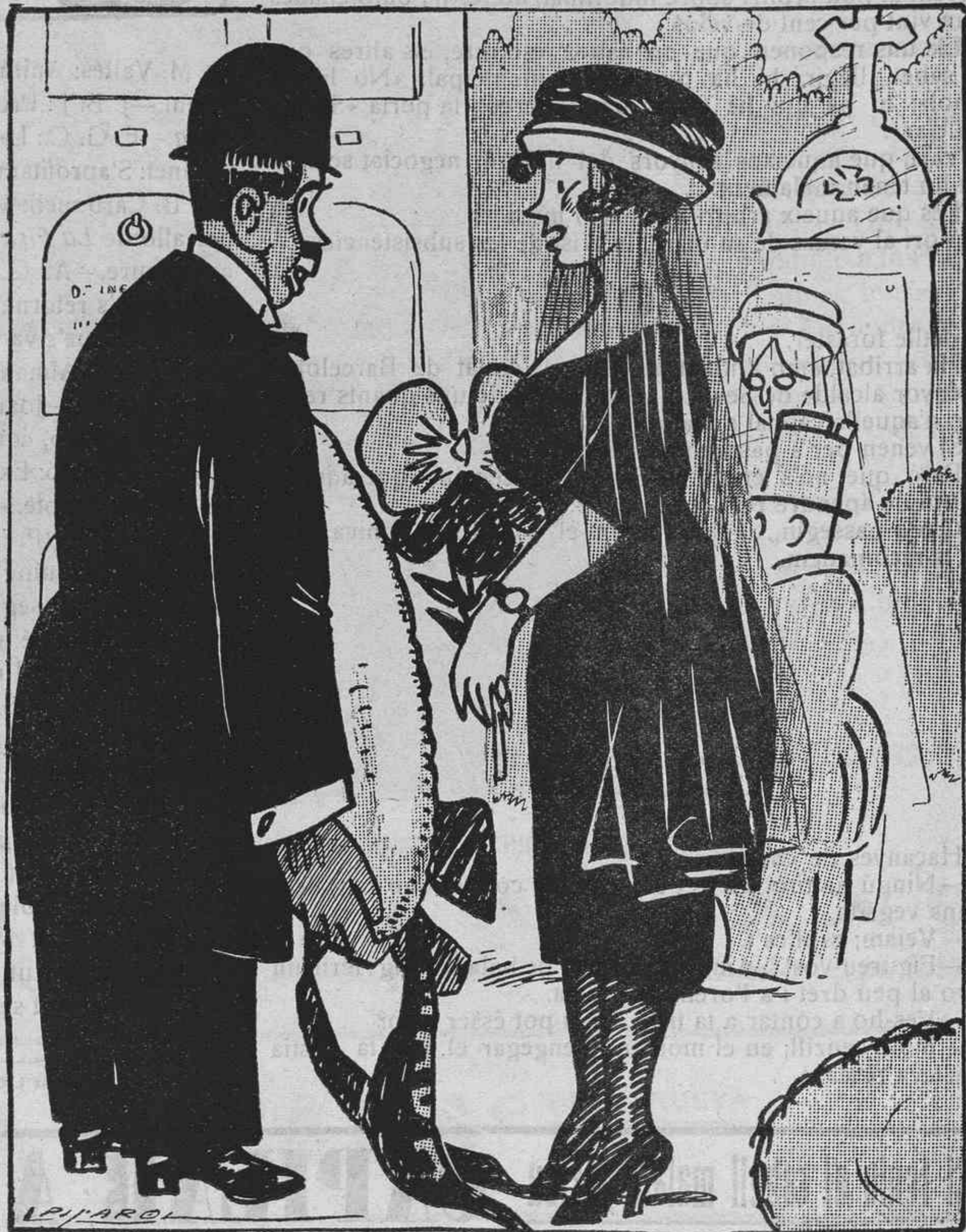
Uill!... Uill!... que dels avisats ne surten els escarmentats!

Un diari fa observar que per l'augment de població que, d'anys ençà ha sofert Barcelona, s'hi nota una gran falta de mitjans de comunicació interior.

Els tramvies van abarrotats i, segons en quines línies, tan escassos, que no se'n troba un per a medicina.

Ara seria l'hora, doncs, de inaugurar-se una empresa de autobus que creuessin la ciutat en totes direccions. Hi ha diners a fer.

Però... ja esperarem que vingui una companyia estrangera a descobrir aqueixa mina.

ELS VIUDOS

—Imagini's! La mateixa nit de nuvis se'm mor el marit.
—No'l planyi, senyora. Va morir de gust.

L'Excelentíssim Ajuntament ha adquirit l'antic edifici nomenat Casa de Convalescència.

Deu vulgui que no tinguin necessitat de aixoplugar-s'hi els mateixos regidors que l'han comprada, que tot podria ésser.

Després de la tunyina que'l poble els hi donarà, si la cosa no s'adoba, i que a totes llums se mereixen, no els hi vindrà pas malament uns quants dies de convalescència.

Aquests *patrones!*

Llegim:

«Trabajando en una fábrica, el muchacho F. B., de doce años, sufrió una grave herida por desgarró...»

I la llei, doncs, que no permet treballar fins haver complert els catorze?..

Poden anar celebrant Congressos, aqueixa gent sense consciència!..

Com era de preveure, aqueixes maleïdes fulles del padró referent al nou arbitri sobre inquilinat, no les ha omplenades ni un vint per cent de veïns.

Els uns responen que no saben escriure, els altres que no saben llegir; hi ha qui diu al municipal: «No hi ha l'amo!»; hi ha qui ha posat un lletreret a la porta «Som a estiuajar».

Vaja, que aqueixos senyors del flamant negociat sembla que ho tenen malament.

I és que aqueix arbitri ha nascut mort.

Morí al ventre de sa mare, la crisi de les subsistències.

Batlle foraster.

Ha arribat, amb l'intent de visitar la ciutat de Barcelona, el senyor alcalde de Sevilla, acompanyat de uns quants regidors d'aquella capital andalusa.

Si venen per a passejar-se, *bueno*.

Però que no's creguin—Santa Ignocència!—que aquí hi tinguin de apendre res.

Que's passegin, . . i que's tapin el nas. Es la única cosa que'ls recomanem.

ACUDITS

Haçanyes de caçador:

—Ningú ha tirat un tret tan estrany com el que vaig tirar jo una vegada.

—Veiam; explica't.

—Figureu-vos!.. Amb un sol tret de bala vareig ferir un cervo al peu dret i a l'orella esquerra.

—Ves-ho a contar a ta tia!.. Com pot ésser això?

—Molt senzill; en el moment d'engegar el tret, la bèstia se estava rasant.

A casa d'un metge:

—Ai, doctor!..

Què li passa, que porta dol?

—Que vostè s'enganyava de mig a mig quan deia que el meu fill moriria a conseqüència de la beguda.

—Doncs de què ha mort?

—Va caure d'un tercer pis.

Diàleg collit al vol:

Entre senyores casades de poc:

—Escolta, tu, Ernestina, i des de quan el coneixes al teu marit?

—Des de la primera vegada que li vareig demanar diners, després de casats.

M. Vallés: Anirà un dia o altre.—Andreu Caballé: Massa valent.—J. B. J.: Probablement anirà a l'Almanac de *La Campana*.—E. G. C.: La una té poca transcendència i l'altra massa.—Finet: S'aprofitarà lo que's pugui.—Tots Tres: No'ns convé.—J. B. Carbonell: Veurem; no li asseguro.—J. S.: Gracies per allò de *La Fira de Sant Pons*.—M. S. A.: No el podem complaure.—A. G.: Vostè escriu cinc vegades massa llarg. Ah!.. I no's retornen els originals en cap cas. Ferèstec: Ja deu veure que's van publicant.—Aguileta: Crec que és més propi per a l'Almanac de *La Campana*.—Malesherbes: No'ns tenen utilitat.—Joan Forment: La destrucció neroniana?... Molt bé!.. Però, començant per on?... Pels barris baixos?... Mai!..—Camaló: Excesivament llarg, per la poca importància del assumpte.—P. M.: Rebut lo destinat al Almanac, i mercès.—F. P. (Premià de Mar): Es bastant defectuosa.—El «colonial» Paquitu: La primera part de la poesia és mancada d'originalitat; la segona és incorrecte.—Camaló: Acaba massa fret i tot plegat té escàs interès.—Tomás Roig i Llop: Se va rebre, sí, senyor. I mirarem de complaure'l així que's pugui.—L'hereu Perxa: Si hi ha espai disponible, no diré que no. I sinó, passarà a *La Campana*.—F. P. C.: La idea del sonet és bastant bonica, però l'estructura bastant defectuosa. Lo altre passa al Almanac de *La Campana*.—J. C. P.: S'anirà publicant lo que's pugui, quan se pugui i de la manera que's pugui.—E. Queralt F.: Ho sentim, però no ens resulta aprofitable.—Meu: Dolentet, dolentet per mansoi i mal construït.—V. B. (Beziers): Mercès pel bon intent, però el treball que envia no ens té utilitat.—J. C. i M.: Rebut i gràcies; s'hi farà lo que bonament se pugui.—G. Oleart: Passa a *La Campana*.

Impremta L'Esquella i La Campana, Olm, 8.-Barcelona

Si teniu el cabell malalt gasteu

CAPILAR AMERICANO

Exit grandios contra la CAIGUDA DEL CABELL
Activa ràpidament la SORTIDA I CREIXEMENT
IMPEDINT INSTANTÀNIAMENT LA CAIGUDA.

Preu: 6'50
pessetes estoix

Se ven a totes les Perfumeries i Drogueries
DIPÒSIT GENERAL:

J. ICART, Clarís, núm. 10.—BARCELONA

Se ha puesto a la venta el popular libro

EL AÑO EN LA MANO

Almanaque enciclopedia popular de la vida práctica para 1920

Santoral, Calendario perpetuo, Astronomía, Agenda práctica, Recetas, Memorandum, Meteorología, Sport, Teatro, Religión, Culinaria, Inventos, Modas,

Una obra escénica completa, Resumen diario de todos los hechos notables, Bodassensacionales, Progre-

sos de la aviación, Los monumentos de la guerra, Estadísticas americanas, Del armisticio a la Paz, Páginas musicales, Agricultura, Economía doméstica, Curiosidades, Anécdotas cómicas, Muertos ilustres, Caricaturas, Consejos medicinales, Concursos, etc., etc.

EL AÑO EN LA MANO

se vende a los siguientes precios: En rústica: 1'50 pesetas; Encuadernado: 2 pesetas

MADAMA GITANA

OBRA NUEVA

Novela original de JOSÉ OLIVER BAUZÁ

Pesetas 3

NOTA.— Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres. remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, ademés un ral per a certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

EL MORT MÉS MORT DE L'ANY

— Enterrem-lo ben fondo, que mai més pugui treure el nas.